

CULTUUR ALS COLLECTIEVE ZUURSTOF

Een krachtig plan voor Kortrijk richting 2035

Inleiding 5

Cultuur als collectieve zuurstof 6

Waar staan we vandaag? 8

Krachtvelden 10

> Krachtveld 1: 100% welkom 8

> Krachtveld 2: Barstend van talent 10

> Krachtveld 3: Een dynamisch ecosysteem 12

> Krachtveld 4: Ruimte geeft ademruimte 15

Hoe pakken we dit aan? 17

Hoe is dit plan tot stand gekomen? 18

**Een historische kijk op cultuur
in Kortrijk in 30 momenten 19**

Inleiding

Cultuur is een noodzakelijke voorwaarde om te kunnen groeien als stad en als samenleving. Dit plan zet de rol van cultuur in onze stad centraal en heeft de ambitie om de impact er van te vergroten.

Met dit plan kijken we **10 jaar vooruit**. Met de keuzes die we nu maken, willen we zorgen dat cultuur in 2035 collectieve zuurstof biedt aan alle inwoners en iedereen die hier werkt, studeert of op bezoek komt.

We baseren die keuzes op **onze sterktes en kansen**:

- > We zijn een creatieve stad aan de Leie, in een regio van makers, doeners en durvers. Ondernemend en hardwerkend.
- > In onze urban village komt het goede van een stad en dorp samen: je hebt hier de mogelijkheden van een grootstad om te leven, wonen, werken, ontspannen en bezoeken. Tegelijk heeft Kortrijk de charme van een dorp waar je elkaar elke dag kan tegenkomen.
- > We zijn sterk verbonden in een dichtbevolkte regio, met grenzen (mentaal, geografisch, politiek, taal, ...) die ons belemmeren en tegelijk kansen bieden.

We verankeren de keuzes voor cultuur in het bredere stedelijke beleid en maken **verbindingen** met welzijn en gezondheid, onderwijs, economie, ruimtelijk beleid en stadsontwikkeling. Alleen door actief over de grenzen van domeinen en maatschappelijke sectoren heen te gaan, kan ons plan tot leven komen.

We laten gewoontes los en maken **gedurfde** keuzes: acties, projecten en programma's die misschien niet helemaal binnen de lijntjes kleuren. Dat is nodig en dat kunnen we. Want creativiteit en probleemoplossend denken zitten in ons DNA.

We maken die keuzes ook **samen met** onze inwoners en bezoekers, met organisaties en verenigingen. In een sfeer van ontmoeting, engagement, vertrouwen en goesting zoeken we samen oplossingen en creëren zo nieuwe verhalen.

En we vertrekken bij die keuzes vooral vanuit een onwrikbaar geloof in de **kracht van cultuur, kunst en erfgoed als collectieve zuurstof voor mens, stad en samenleving**.

Het resultaat is een krachtig plan, met een gedragen visie en concrete acties. Het is méér dan een plan: het is **een collectief engagement**.

*Culture is not the answer for solving everything, everywhere, all at once.
But none of Europe's big issues can be critically addressed without culture.
(I. Schwarz, European Cultural Foundation)*

Cultuur als collectieve zuurstof

We schrijven dit Cultuurplan in een uitdagende en soms beangstigende tijd. Maatschappelijke veranderingen en schokken volgen elkaar in sneltempo op. Er is nood aan ademruimte en herbronning om opnieuw vertrouwen op te bouwen en houvast te vinden. Er is nood aan (mentale) ruimte om onze samenleving duurzaam vorm te geven.

In de periode 2023 – 2024 gingen we met heel wat mensen in gesprek over hoe we ons beter kunnen voelen in deze snel veranderende tijd, stad en samenleving. Meer dan 750 mensen deden hun zegje. Een aantal uitdagingen kwamen bovendrijven:

- > **Mentaal welzijn.** We scoren als regio slecht op het vlak van mentaal welzijn. We voelen ons niet altijd goed en durven dat niet altijd zeggen. We zijn stug en gesloten. Je goed voelen is geen individuele verantwoordelijkheid. Geluk nastreven is een collectieve onderneming. Het gaat over je ergens thuis voelen, over erbij horen en netwerken hebben om op terug te vallen, over grenzen bewaken en grenzen verleggen, over betekenisvol bezig zijn, over rust, tijd en evenwicht.
- > **Demografie.** Ons culturele veld is geen weerspiegeling van de samenleving: niet in ons publiek en evenmin in onze medewerkers en ons programma. Er spelen veel drempels, soms zichtbaar, vaak onzichtbaar. Hoe zorgen we ervoor dat alle inwoners de kans krijgen om cultuur te ontdekken en ervan te genieten? Hoe brengen we de stemmen binnen van wie we vandaag niet of weinig bereiken?
- > **Ontmoeting in de publieke ruimte.** Het uitzicht van de stad verandert. Er ontstaat meer open ruimte met meer groen en meer kansen voor ontmoeting en beleving. Die nieuwe en nabije ruimte gebruiken we echter niet of nauwelijks. Durven we niet? Of mogen we niet? Het gebruik van de publieke ruimte blijft verbonden aan regels en controle. Die staan spontaan initiatief en ontmoeting vaak in de weg. Hoe willen we onze publieke ruimte gebruiken en hoe stimuleren we dat? Hoe gaan we van regels naar richtlijnen? Hoe gaan we om met conflict in de publieke ruimte?
- > **Aantrekkingskracht.** We hebben veel te bieden en vinden dat normaal. Dus pakken we er te weinig mee uit. Ons uitgebreide culturele aanbod is dan ook vaak niet gekend bij inwoners en bezoekers. Nochtans moeten we trots zijn op de culturele en creatieve dynamiek van onze stad en regio. Het is een belangrijke troef om nieuwe inwoners, bedrijven en bezoekers aan te trekken. Als centrumstad hebben we de tools in handen.
- > **Digitale revolutie.** Veel mensen en organisaties dreigen de digitale sneltrein te missen en haken af. Er komen ook gevaren en nieuwe vragen bovendrijven. Hoe kunnen we voluit inzetten op de digitale revolutie om onze dienstverlening te verbeteren? Hoe kunnen we digitalisering gebruiken om meer tijd en ruimte vrij te maken voor menskracht? Hoe hanteren we digitale tools om de toegang tot cultuur te verhogen? Wat is de rol van cultuur in deze digitale omwenteling?

Wat in die gesprekken ook steeds terugkwam: **de kracht van cultuur als motor om uitdagingen in de stad en regio aan te gaan.**

We vroegen aan onze inwoners wat cultuur voor hen betekent. De antwoorden waren telkens weer anders: cultuur gaat over kunst en erfgoed. Maar ook over geschiedenis, identiteit, creativiteit, talent, persoonlijke ontwikkeling, erkenning en herkenning. Over spelen, gamen, dansen en zingen. Over taal, ambacht, schoonheid, creëren en tonen, eten en drinken. Over confrontatie en discussie, ontmoeting en verbinding. Over uiting geven aan gedachten, beelden, emoties, stem en plaats geven.

Cultuur valt duidelijk niet af te bakenen en dat zullen we ook niet doen. Er is wel één opvallende rode draad: **cultuur geeft betekenis.** En dat willen we wel doen.

We zetten met dit plan **de kracht van cultuur als collectieve zuurstof** in. Om samen betekenis te geven aan onze tijd, stad en samenleving. Om een nieuwe adem te vinden voor ons allemaal.

Waar staan we vandaag?

Kortrijk heeft een grote culturele rijkdom. Maar hoe ziet die eruit? We nemen een foto en zien een stad die rijk is aan kunst, cultuur, erfgoed en creativiteit. Maar de foto is op sommige vlakken wazig of zelfs leeg. Dit willen we de komende jaren scherpstellen en invullen.

#mensen

80.257 inwoners • **130** verschillende nationaliteiten •
30% van de inwoners is ouder dan 60 jaar •
21% is jonger dan 20 jaar • **16.000** studenten

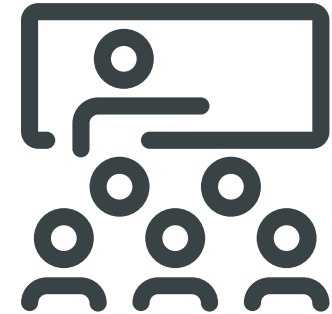
#ecosysteem

21 professionele cultuurorganisaties • **14** semi-professionele cultuurorganisaties • **404** erkende (socio)culturele verenigingen •
60 amateurkunstenorganisaties • **3** musea: Texture, Abby en 1302 •
9 ontmoetingscentra • **9** buurtbibs • **84%** is tevreden over de culturele infrastructuur • **7** makerspaces • **4** hogeronderwijsinstellingen

#doen

62% is lid van minstens 1 socioculturele vereniging •
+ 4.000 leerlingen in het Deeltijds Kunstenonderwijs •
18.296 Kortrijkzanen hebben een UiTPAS •
CUBO telt **600** abonnees • de bib telt meer dan **20.000 leden**

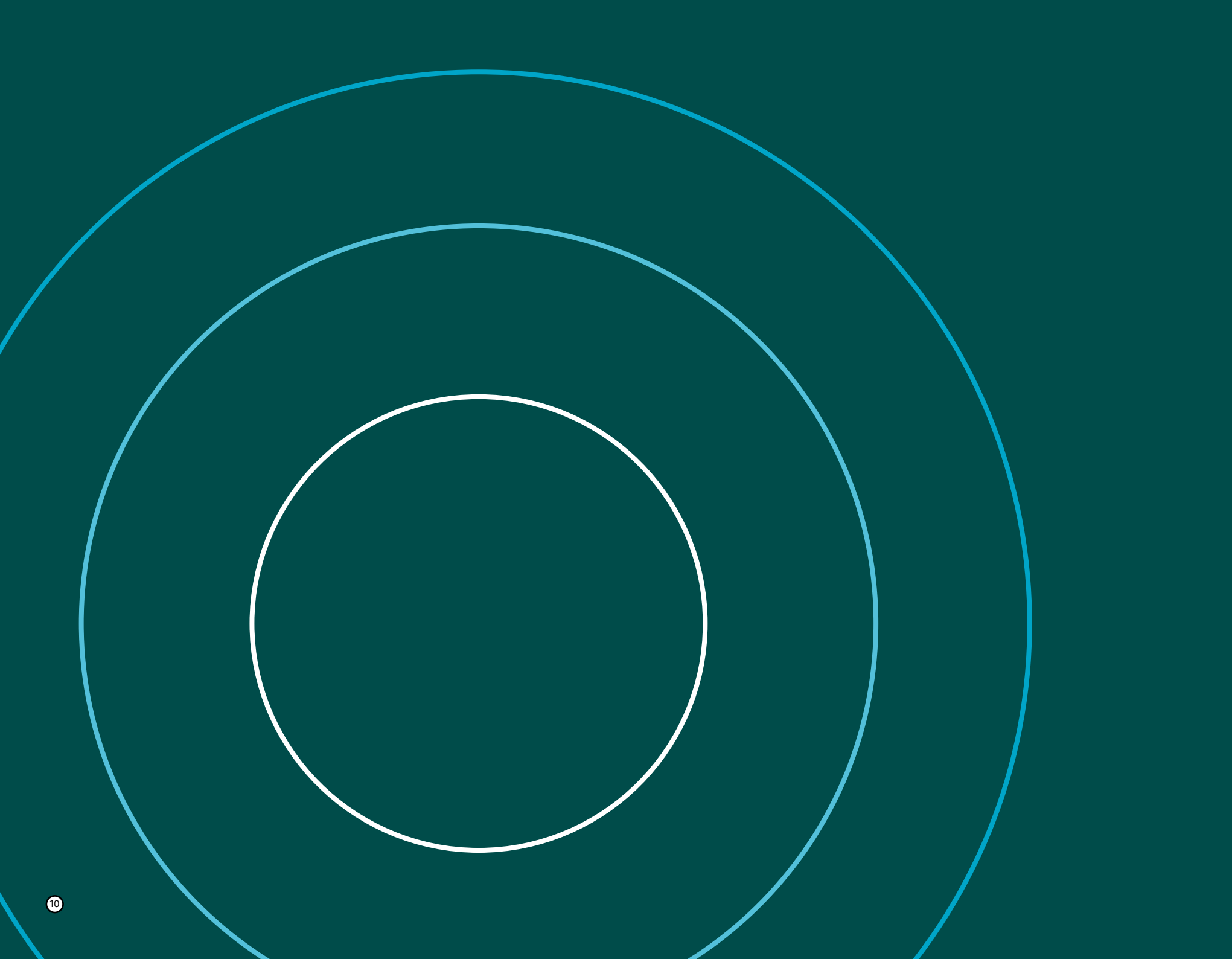
#beleving

200.000 bezoekers voor het Sinksenfestival • **+ 200.000** toeristische overnachtingen per jaar • **50.000** bezoekers voor Kortrijk 1302 •
+ 16.000 bezoekers op WONDER Creativity festival • **14.000** bezoekers tijdens NEXT Festival • **46.622** bezoekers voor Triënnale Kortrijk •
135 kunstwerken en **+ 50** streetart-werken in de publieke ruimte •
2x UNESCO Werelderfgoed: Belfort en Begijnhof

#samen

Zuidwest is de regionale culturele samenwerking tussen **13** steden en gemeenten • Eurometropool Lille-Kortrijk-Tournai is de samenwerking tussen **155** Vlaamse, Waalse en Franse gemeenten • Lid van UNESCO Creative City netwerk sinds **2017** • **23** culturele partners in **16** steden werken samen tijdens NEXT Festival • Kortrijks Kunstenoverleg telt **34** organisaties • meer dan **25** organisaties vormen Kortrijk Art

Krachtvelden

De kracht van cultuur speelt al sterk in onze stad. Maar we willen nog méér zuurstof bieden, zodat we allemaal een nieuwe adem vinden in deze snel veranderende tijden. We zetten in op vier krachtvelden. Hier bundelen we energie om tot duurzame resultaten te komen.

Krachtveld 1: 100% welkom

*Niet iedereen moet van theater houden, maar wel de kans krijgen om ervan te leren houden.
(M. De Cock)*

Vandaag

Culturele ontplooiing is een basisbehoefte van de mens. Het is een grondrecht. In Kortrijk zijn er heel wat kansen om cultuur te beleven: in cultuurhuizen, via verenigingen, in de publieke ruimte. Het aanbod is ruim en gevarieerd. Het verhoogt de aantrekkingskracht om hier te wonen, werken of bezoeken. Heel wat mensen genieten van dat aanbod en zijn er ook best tevreden over.

Tegelijk stellen we vast dat we ook nog veel mensen níét bereiken. Heel wat jongeren, ouderen, mensen met een andere afkomst, enz. kennen

het aanbod niet, herkennen zich er niet in, geraken er niet, kunnen het niet betalen, voelen zich niet welkom, vinden de juiste informatie niet, enz. Drempels genoeg, zowel zichtbaar als onzichtbaar. En die willen we wegwerken, één voor één. Want iedereen moet de kans krijgen om cultuur te ontdekken, ervan te genieten en verder te groeien.

Voor het Kortrijkse Kunstenoverleg staan diversiteit en inclusie bovenaan de agenda. Tegelijk geven de leden aan dat ze expertise en tools missen om echt inclusief te zijn. Toch hebben we al heel wat mooie voorbeelden: de bibliotheek bereikt jaarlijks 440.000 bezoekers, in Kortrijk zijn verschillende pioniers in sociaal-artistiek werk aan de slag, meer dan 18.000 inwoners gebruiken actief de UiTPAS, en het Lokaal netwerk Surplus bundelt al vijftien jaar de krachten tussen welzijn, cultuur en vrije tijd.

Het is duidelijk dat de kansen liggen in het nog sterker bundelen van de krachten tussen culturele organisaties onderling en met welzijn en onderwijs. De dagelijkse klaspraktijk alleen al biedt zoveel mogelijkheden om alle kinderen van jongs af aan kennis te laten maken met cultuur en creativiteit in al hun vormen. Onze impact kan nog zoveel sterker zijn als we consequent samenwerken vanuit een gedeeld doel: cultuur voor en door iedereen, waarbij iedereen welkom is en zich verwelkomd voelt. Hierop verder bouwend is een decentrale en outreachende aanpak cruciaal. Het brengt cultuuraanbod en -organisaties naar de mensen, vlak bij woon-, werk- en leerplekken.

Als we meer impact willen hebben, dan moeten we in de eerste plaats ons publiek kennen en weten waar de blinde vlekken schuilen. Uit analyse van de huidige publiekscijfers blijkt dat ons beeld van het publiek heel beperkt is. Hoe kunnen we ons (toekomstig) succes meten?

In 2035

Kortrijk heeft een cultureel aanbod waar iedereen 100% welkom is en zich welkom voelt.

Dit aanbod is:

- > **Open voor iedereen.** We vertrekken vanuit de vragen van mensen en hebben extra aandacht voor wie we vandaag niet of minder bereiken. Het NOOZO-principe staat daarbij voorop: Niet Over Ons Zonder Ons. Open voor iedereen betekent dan ook samen met iedereen.
- > **Aangepast aan specifieke noden** voor mensen die om de een of andere reden niet aan het open aanbod kunnen deelnemen. Deze acties garanderen het recht op cultuur. Denk maar aan thuislevering van bibboeken, een concert in het woonzorgcentrum of streaming van voorstellingen in het ziekenhuis.
- > **Op maat** van specifieke doelgroepen of met specifieke doelen, zoals sociaal-artistieke projecten met OKAN-jongeren of cultuur op voorschrift.
- > **Nabij.** Dicht bij de mensen, op wandel- of fietsafstand, in de wijk, buurt of deelgemeente. Maar ook dicht bij hun interesses, noden en wensen, op andere en nieuwe plekken (bv. op de werkvloer).

In daden

We zijn in onze ambitie geslaagd wanneer:

- > de cultuursector inclusiever en diverser is
#duidelijke groei binnen de 5P's van de Code Diversiteit en Inclusie (plek, publiek, programma, personeel, partners)
- > alle inwoners van Kortrijk de UiTPAS kennen en 50% er actief gebruik van maakt
#inwoners met UiTPAS, evenwicht mensen in armoede (MIA)/niet-MIA, #financiële tussenkomsten, #omgeruilde punten
- > we een groei zien in de deelname aan cultuureducatieve activiteiten voor kinderen en jongeren op school
#bereik scholen basis/secundair, #dynamo-subsidiedossiers, #evolutie deelname verdiepend aanbod
- > er sterke netwerken en samenwerkingen rond cultuurparticipatie zijn tussen cultuur, welzijn, zorg en onderwijs
#projecten binnen DURF2030, #werking Vrijetijdsput, #werking Surplus

Ademruimte met Vrouwentongen

Een groep vrouwen met migratieachtergrond kwam bij Schouwburg Kortrijk aankloppen met de vraag om theater te maken. We gingen daar graag op in, samen met A'kzie en Unie der Zorgelozen.

Als theatervorm kozen we voor Forumtheater. Deze vorm vertrekt van korte, vooraf uitgewerkte scènes. Ze raken maatschappelijke thema's zoals onderdrukking, achterstelling of discriminatie aan. Het doel is om tijdens het theaterspel tot een dialoog tussen publiek en spelers te komen.

We speelden het Forumtheater bij de Unie der Zorgelozen en voor het baliepersoneel van Stad Kortrijk.

www.schouwburgkortrijk.be

Krachtveld 2: Barstend van talent

*Talent wordt zichtbaar in activiteiten
die je moeiteloos volbrengt
én die je energie opleveren.
(L. Dewulf)*

Vandaag

In een wereld die in volle snelheid verandert en waarin technologie de vlucht vooruit neemt, zijn typisch menselijke vaardigheden zo mogelijk nog belangrijker geworden: kritisch en probleemoplossend denken, aanpassingsvermogen, nieuwsgierigheid, creativiteit, verbeelding, samenwerken. Het zijn net deze vaardigheden die je ontwikkelt door creatief bezig te zijn.

Gelukkig kunnen we hier moeiteloos een wereldeditie van Kortrijk Got Talent op touw zetten. In het Deeltijds Kunstonderwijs, in de cultuurverenigingen, in de repetitieruimtes, in de vele creatieve opleidingen is jong en ouder talent aan het werk. Op muzikaal vlak scoren we al jaren hoge toppen. Met Letterzetter creëren we een rijke grond voor woordkunstenaars. Rond danseducatie zien we boeiende samenwerkingen groeien, enz.

Talent gaat over activiteiten die je voldoening geven. Die maken dat de tijd vliegt. Van je talenten krijg je energie. In onze acties vertrekken we vanuit de Talentenmatrix: iedereen moet op verschillende momenten in het leven creatief talent kunnen **ontdekken en**

ontwikkelen door te proeven, leren, groeien, professionaliseren, in en over disciplines heen. Talent kan pas ten volle openbloeien als het gezien wordt. Denk aan events als Buren bij Kunstenaars (beeldende kunst), Lokale Helden (muziek), Memento-festival (woordkunst) en Stadsartiesten. Talentontwikkeling is levenslang en levensbreed. Op elke leeftijd moeten mensen de kans krijgen om hun talenten te ontdekken en ontwikkelen.

Om een creatieve stad aan de Leie te blijven, moeten we voluit de kaart van creatieve talentontwikkeling trekken. Hiervoor pakken we uitdagingen aan:

- > We missen verbindingen tussen aanbieders, tussen cultuur en welzijn, jeugd en onderwijs, tussen amateur- en professionele kunsten. De keten voor talentontwikkeling stopt of wordt onderbroken.
- > Niet iedereen krijgt de kans om talent te tonen, in kleine kring of op de grootste podia, binnen of buiten in de publieke ruimte. Er is gebrek aan ruimte, of regelgeving staat initiatief in de weg.
- > Het is in de barsten van het beton dat de meeste beweging zit. Hier zit het potentieel van de toekomst. Welke plaats geven we aan niet-georganiseerde initiatieven of creatieve ideeën die niet passen in onze systemen?
- > We hebben nood aan meer mentale en fysieke ruimte waar proberen en mislukken mag, waar twijfel een plaats krijgt, waar experiment en vrijdenken kunnen bloeien. Laagdrempelige plekken waar mogen belangrijker is dan moeten.

In 2035

Kortrijk is een talentenstad waar elke inwoner, jong en oud, kansen krijgt om zijn of haar creatief talent te ontdekken, ontwikkelen en te tonen.

We rollen een gezamenlijke, stadsbrede aanpak uit die zorgt dat alle inwoners hun creatief talent kunnen ontdekken en ontwikkelen.

We bouwen daarbij verder op de visie en aanpak die we ontwikkelden in het kader van het programma Voedingsbodem voor Talent. We zetten in op de bruggen tussen professionele en amateurkunsten en tussen de domeinen cultuur, welzijn, onderwijs en jeugd.

In daden

We zijn in onze ambitie geslaagd wanneer:

- > er een duurzame groei is van Kortrijkzanen die creatief aan de slag zijn
#aantal leerlingen in het DKO, #aantal amateurkunstenverenigingen, #aantal leden amateurkunstenverenigingen
- > er meer presentatiekansen zijn voor creatief talent, op basis van verschillende disciplines en de fases van de talentenmatrix
#overzicht presentatiekansen in de matrix
- > lokaal creatief talent meer kansen heeft om te groeien en zich te tonen in regio Kortrijk
#aantal Durf Jij-projecten m.b.t. informeel jongerenengagement, #aantal toonkansen voor talent, #aantal woordkunstenaars die naar professioneel niveau doorgroeien
- > er meer ontwikkelingsprogramma's voor creatief talent zijn
#overzicht talentprogramma's binnen kunstdisciplines
- > er ruimtes en plekken zijn waar talent tijd krijgt om te groeien en ontwikkelen
#aantal plekken en werkingen

Ademruimte met Letterzetter

Letterzetter is een collectieve en eigentijdse vorm van het stadsdichterschap in Kortrijk: we hebben niet één maar een collectief van jonge (woord)kunstenaars uit de regio. Dit collectief wordt aangevoerd door een Letterzetter, die hen klaarstoomt en helpt om door te stromen naar het professionele circuit. Het is dus naast een stadsdichterschap ook een talentontwikkelingsprogramma.

Het collectief zet interventies op in de stad en streek, en is ambassadeur van Memento, een meerstemmig Woordfestival.

Letterzetter is een initiatief van de stedelijke bibliotheek, in samenwerking met partners uit verschillende sectoren (Conservatorium, boekenhuis Theoria, jongerenorganisatie de Stroate, klassen met anderstalige nieuwkomers (OKAN) en de Federatie van Mondiale & Democratische Organisaties.

www.letterzetterkortrijk.be

Krachtveld 3: Een dynamisch ecosysteem

*When each person planted a single tree,
together, they created a forest.
When each person raised their voice, together,
they created a movement.
(Dr. Wangari Maathai)*

Vandaag

Kortrijk kan bogen op een indrukwekkend cultureel ecosysteem van makers, kunstenaars, kunst- en cultuurorganisaties, bedrijven, onderwijsinstellingen, overheidsinstanties en geëngageerde burgers. Een netwerk, vertakt en verbonden door creativiteit, nieuwsgierigheid, een open blik met een onwrikbaar geloof in de toekomst. Mensen en organisaties samenbrengen, die op het eerste gezicht niet veel met elkaar te maken hebben, zit in ons DNA. Het leverde ons in 2017 de titel van UNESCO Creative City of Design op. Cultuur en creativiteit zijn verweven.

Verwevenheid is er ook in de regio. Vanuit Kortrijk zijn we sterk verbonden met de dichtbevolkte regio Zuid-West-Vlaanderen, en met Frankrijk en Wallonië via de Eurometropool Lille-Kortrijk-Tournai. Cultuur is in deze regio vaak de start geweest voor verdere samenwerking. Dit socioculturele ecosysteem is onze energiebron en de motor van transformatie.

De COVID-pandemie toonde evenwel aan dat dit niet verworven is. De impact op de culturele en creatieve sector was groot en liet

zowel de sterkte als de breekbaarheid van de sector zien. Ook andere uitdagingen ondermijnen de robuustheid van ons ecosysteem. Denk maar aan de vergrijzing, de steeds snellere digitaliseringsgolf, een veranderend publiek en vrijwilligersengagement, onzekere financieringsbronnen of wereldwijde schokken met lokale impact. Tegelijk kan cultuur mee oplossingen voor deze complexe maatschappelijke uitdagingen aanreiken. Zo kan cultuur de ecologische transitie ondersteunen door te verbeelden, inspireren, verbinden. Maar ook door zelf voluit de duurzame kaart te trekken. Een sterke en onafhankelijke kunstensector die kritisch denken aanwakkert, dwarsligt en andere perspectieven aanbiedt is hierin noodzakelijk.

Ademruimte met WONDER

WONDER Creativity Festival brengt een ode aan de creativiteit en innovatieve ideeën. Dit jaarlijkse stadsfestival biedt een forum aan inventieve geesten uit alle windrichtingen en disciplines, die opmerkelijke oplossingen bedenken voor de maatschappelijke uitdagingen waar we vandaag en in de toekomst voor staan. WONDER daagt de grenzen van de verbeelding uit en blikst vol vertrouwen naar de toekomst.

Het Kortrijkse stadscentrum vormt het decor voor het festival. Samen met ontwerpers, kunstenaars, ondernemers, culturele organisaties en studenten wil het festival een impactvol platform voor innovatieve, duurzame, digitale en sociale ideeën, projecten en producten zijn.

In 2024 ontving WONDER ruim 16.000 bezoekers en presenteerden 300 ontwerpers/kunstenaars hun werk, in samenwerking met meer dan 100 organisaties en meer dan 45 bedrijven.

www.wonderkortrijk.be

Om het culturele ecosysteem voluit te laten renderen, moeten we de uitdagingen aanpakken:

- > Creatievelingen, kunstenaars of organisaties vinden niet altijd de weg naar de juiste ondersteuning. Hoe stemmen we de lokale initiatieven af en maken we actiever gebruik van bovenlokale/ internationale ondersteuningsvormen? Er liggen zeker nog kansen binnen EU-programma's.
- > Er is een sterke versnippering tussen amateur- en professionele kunsten, tussen cultuur en onderwijs, tussen kunst en creatieve industrie, tussen verschillende creatieve community's. Hoe creëren we meer verbinding?
- > Er zit heel wat culturele en creatieve dynamiek in de ruimere regio maar we weten die nog niet altijd in te zetten. Hoe kunnen we duurzaam samenwerken met onze buurgemeenten in Zuid-West-Vlaanderen en met onze bureaus in Wallonië en Frankrijk?
- > Door de kwalitatieve creatieve opleidingen in het hoger onderwijs hebben we jaarlijks een bron van creatief kapitaal. Maar jongeren die in Kortrijk afstuderen blijven niet altijd hangen, terwijl jongeren die elders zijn gaan studeren vaak niet terugkeren. Hoe maken we de stad aantrekkelijker voor pas afgestudeerd creatief talent?
- > Ons kwalitatieve culturele aanbod kan de aantrekkingskracht verhogen, niet alleen voor pas afgestudeerden, maar ook voor inwoners, studenten, bezoekers en bedrijven. Daarvoor is wel een doorgedreven samenwerking nodig tussen partners uit cultuur, economie, onderwijs, ruimtelijk beleid en toerisme.
- > We moeten voldoende ruimte kunnen (blijven) geven om te groeien en ontwikkelen als creatieve starter, doorgroeier of als culturele vereniging of organisatie.

In 2035

Kortrijk heeft een dynamisch, divers en veerkrachtig cultureel en creatief ecosysteem, dat regionaal en internationaal verbonden is.

- > 'Dynamisch' gaat over vernieuwing en experiment, over kansen creëren voor nieuwe ideeën, organisaties, projecten, kunstenaars, talent.

- > 'Divers' gaat over verscheidenheid in werking, in disciplines, in artistieke visies, in functies, in bereik.
- > 'Veerkrachtig' gaat over tegen een stootje kunnen, over ademruimte, over middelen en mensen, over infrastructuur.

In de regio zijn grenzen verdwenen. Creatieve netwerken en community's zijn met elkaar verbonden vanuit gedeelde ambities. Kortrijk – zowel bestuur als organisaties – neemt een actieve rol op in Europese en internationale culturele en creatieve netwerken, waarbij cultuur de hefboom is voor een betere stad en regio.

In daden

We zijn in onze ambitie geslaagd wanneer:

- > we de dalende trend in het socioculturele verenigingsleven kunnen ombuigen
#groei erkende verenigingen, #nieuwe verenigingen, #evolutie informeel organiseren #projecten en activiteiten
- > culturele organisaties meer financiering (stedelijk – niet stedelijk) krijgen
#evolutie lokale/bovenlokale/Europese structurele en projectsubsidies, #werkingsmiddelen stedelijke cultuurdiensten, #andere inkomsten
- > de menskracht binnen de culturele organisaties met 5% toeneemt
#professionele cultuurwerkers, #vrijwilligers
- > de culturele sector en creatieve industrie nauw verweven zijn met elkaar
#evolutie samenwerking rond projecten en events (bv. WONDER), #aantal/type netwerken, #aantal nieuwe samenwerkingsverbanden
- > de aantrekkingskracht van de stad is verhoogd
#aantal toeristen of bezoekers, #aantal studenten, #aantal inwoners, #trots bij inwoners
- > er meer (semi)professionele kunstenaars in Kortrijk wonen en werken
#aantal kunstenaars, #projectsubsidies lokaal/nationaal
- > we meer culturele samenwerkingsprojecten hebben in Zuid-West-Vlaanderen, de Eurometropool Lille-Kortrijk-Tournai en in Europa
#aantal projecten/samenwerkingen bovenlokaal/nationaal/Europa

Krachtveld 4 Ruimte geeft ademruimte

*Het culturele gebouw moet twee verschillende ervaringen mogelijk maken: enerzijds inspiratie en verwondering; anderzijds ontmoeting en verbinding.
(M. van Schaik)*

Vandaag

Kortrijk is één grote culturele ruimte. In deze ruimte ontmoeten we elkaar, gaan we met elkaar om en krijgt de stad betekenis. De infrastructuur en publieke ruimte vormen een geheel dat zuurstof biedt aan cultuur en creativiteit en aan alle gebruikers.

Kortrijk heeft historisch gezien altijd geïnvesteerd in culturele infrastructuur, zowel in het stadscentrum (met bv. het Buda-eiland, Abby en de Schouwburg) als in de deelgemeenten (met bv. de ontmoetingscentra en bibliotheken). Deze rijkdom aan **binneninfrastructuur** is een van de succesfactoren van ons dynamische culturele ecosysteem.

Daarnaast heeft Kortrijk een sterk verbonden publieke **buiten**ruimte, die meegroeit en beweegt met de stad. Er ontstaat meer publieke open ruimte, waar auto's en parkeerplaatsen onder de grond verdwijnen. Deze ruimte biedt zowel bewoners als bezoekers mogelijkheden voor beleving, stilte en rust, (onverwachte) ontmoetingen en ontspanning. Het is de meest laagdrempelige plek voor cultuurbeleving.

Maar er zijn uitdagingen:

- De klimaatverandering en energietransitie zetten de noodzaak voor renovatie van de (cultuur)infrastructuur hoog op de agenda. We hebben daarvoor een integrale visie en aanpak nodig die niet enkel het gebouw, maar ook het inhoudelijke programma, het beheer en de verbinding in de wijk of het gebied bekijken. In tijden van budgettaire krapte moeten we ervoor waken dat artistiek budget niet wordt aangewend voor infrastructurele noden.
- We hebben nood aan vrije ruimtes waar creativiteit en cultuur kunnen sudderen. Ruimtes waar creatief ondernemerschap kan ontkiemen én doorgroeien. We laten op dat vlak nog kansen liggen. Bestaande infrastructuur programmeren we vol, waardoor weinig ruimte is voor spontaan of bottom-up initiatief.
- We missen de ruwe, onbestemde plekken die kansen bieden voor nieuwe creatieve ontwikkelingen en groei. Zowel binnen het brede culturele veld als binnen de creatieve industrie.
- We steunen te weinig op de principes van gedogen, mogen en vertrouwen. Publieke ruimte is onderhevig aan regels en deze fnuiken spontaan initiatief. Hoe leggen we meer eigenaarschap bij gebruikers? Hoe komen we tot een beheer van zowel binnen- als buitenruimte, gebaseerd op vertrouwen, op aanmoedigen in plaats van ontmoedigen?
- Kunst en kunstenaars zijn mee bepalend in het maken of reactiveren van kwalitatieve publieke ruimtes, maar worden meestal pas op het einde betrokken. Hoe kunnen we kunstenaars en gebruikers al van bij het ontwerp een stem geven?
- De huidige collectie van kunst in de publieke ruimte is van iedereen en niemand. Wie vertegenwoordigt wie, door wie in de publieke ruimte? Wie identificeert zich met deze kunst?

En wat met de **digitale ruimte**? Deze is in volle ontwikkeling en biedt veel kansen om meer mensen meer en beter te bereiken met onze dienstverlening en ons aanbod. Maar hoe zorgen we dat digitale ontwikkelingen in het voordeel zijn van de gebruiker en hoe vermijden we dat de toegang niet juist moeilijker wordt? Hoe combineren we online en offline ontmoeting en community's?

In 2035

Kortrijk heeft een uitnodigende en activerende publieke ruimte, waar onverwachte ontmoeting en beleving plaatsvindt, waar je jezelf mag en kan zijn, een ruimte die van ons allemaal is.

In daden

We zijn in onze ambitie geslaagd wanneer:

- > we een overzichtelijk netwerk van culturele hotspots hebben
#overzicht hotspots met werking en disciplines, #maximaal verbinden van partners met dezelfde culturele vertrekbasis of kunstvorm,
- > kunst en cultuur dicht bij de mensen staan dankzij een (decentrale) aanpak op het vlak van kunst in de publieke ruimte, erfgoed en culturele infrastructuur
#overzicht kunst in de publieke ruimte, #decentrale culturele infrastructuur, #aantal events, #aantal ontsloten erfgoedparels, #aantal projecten
- > alle culturele infrastructuur laagdrempelig, verbonden, en toekomstbestendig is
#masterplan culturele infrastructuur op lange termijn, #mate van uitvoering van het masterplan
- > de culturele infrastructuur verbonden is met andere diensten en domeinen zoals jeugd, welzijn en zorg volgens gedeelde doelstellingen, ambities en gebruik
#multidisciplinair gebruik infrastructuur, #good practices
- > Inwoners en organisaties sterker betrokken zijn bij het gebruiken en beheren van de publieke (buiten- en binnen)ruimte
#diversiteit beheermodellen en ondersteuning voor exploitatie, #gebruik en beheer OC's, #good practices
- > de digitale ruimte een integraal onderdeel is van het cultuurbeleid en het cultuuraanbod.

Ademruimte met Budatoren, huis voor makers

De Budatoren (voorheen Tackatoren) werd in de jaren '90 gerenoveerd en omgevormd tot een productiehuis voor podiumkunsten. De zes studio's worden vooral gebruikt voor residenties en creaties binnen theater, dans en circus. Sinds 2020 beheert Passerelle vzw de Budatoren. Samen met Buda Kunstencentrum ontwikkelde Passerelle een nieuwe dynamiek.

De Budatoren is uitgegroeid tot een plek waar creatieve makers tijd en ruimte krijgen om te creëren in een professionele context. Internationale kunstenaars werken er naast en samen met lokale talenten. Er worden linken gelegd met circus, jongerenprogramma's en vakantiecampen, beeldende kunst en deeltijds kunstonderwijs.

www.passerellevzw.be/budatoren

Hoe pakken we dit aan?

Dit plan toont de richting aan waar we met cultuur in Kortrijk naartoe willen. Het is het kader waarbinnen krachtige acties en plannen kunnen groeien en zich ontwikkelen.

Samen met het stadsbestuur, de stedelijke diensten, onze partners en inwoners gaan we aan de slag en engageren we ons voor meer cultuur als collectieve zuurstof.

We vertalen de krachtvelden in impactvolle acties die verbonden zijn met andere beleidsplannen en ambities van de stad en regio.

De acties worden gebundeld in driejaarlijkse actieplannen die gevoed worden door de stedelijke culturele actoren. We nodigen externe partners en netwerken uit om deze mee vorm te geven en waar te maken.

Gedurfde experimenten die inzetten op concrete noden vanuit inwoners of organisaties zijn onze leidraad. We volgen daarbij de principes van design thinking.

We zetten actief in op het gebruik van data om onze acties te sturen, te monitoren en de impact ervan op onze ambities op te volgen.

Hoe is dit plan tot stand gekomen?

Dit plan is het resultaat van een lang en stapsgewijs traject van meer dan twee jaar. We kozen daarbij resoluut voor gesprek en betrokkenheid. Meer dan 750 mensen uit heel diverse achtergronden droegen hun steentje bij aan dit plan.

2021

Startworkshops

2 cocreative workshops onder begeleiding van Levuur om een leidraad voor het cultuuractieplan op te maken (voorjaar, 20 deelnemers)

Landschapstekening Kunsten 2021

Onder begeleiding van IDEA-consult engageerden bijna 50 kunstprofessionals en -liefhebbers uit de stad en regio zich voor een online traject van 3 workshops; de Landschapstekening werd in het najaar goedgekeurd door het Kortrijkse Kunstenoverleg

2022

Onlinebevraging

Onlinebevraging van de inwoners om te polsen naar hun mening over cultuur (in Kortrijk), de rol van cultuur, dromen van Kortrijk (voorjaar, 445 deelnemers)

2023

Gespreksronde stedelijke cultuurteams

Literatuur & benchmark

Toekomstworkshop

Onder begeleiding van Tomorrow Lab werden toekomstscenario's voor de regio geschreven (januari, 25 deelnemers)

Invitatiegesprekken Kortrijk 2030

Gesprekstafels met mensen uit verschillende sectoren over goed voelen, de rol van cultuur en de stad als speelveld (20 gesprekken, 200 deelnemers)

2024

Adviezen Cultuurraad Kortrijk

Voorstelling op Verenigingenplatform, Kunstenoverleg en OC-raad met vraag voor advies. (3 sessies, 50 deelnemers)

Eindredactie

Goedkeuring Gemeenteraad 10/06

Een historische kijk op cultuur in Kortrijk in 30 momenten

1760	Oprichting academie Kortrijk in zuidelijke Broeltoren	1975	Opening Pentascoop, de eerste multiplex cinema
1836	Opening van een kunstmuseum in de Begijnhofstraat	1982	Opening Nationaal Vlasmuseum
1850	Opening muziekconservatorium	1995	Start regionale culturele samenwerking Zuidwest
1851	Oprichting stadsbibliotheek	2002	Anno '02: culturele regionale samenwerking als annex bij Brugge 2002
1875	Oprichting van de Kortrijkse fotoclub, een van de eerste in België	2005	Start Muziekcentrum Track
1879	Opening van een oudheidkundig museum in de Broeltoren (vanaf 1911 Grote Hallen)	2006	Opening museum Kortrijk 1302
1920	Opening Schouwburg Kortrijk	2012	Opening Budafabriek
1952	Grootschalige herdenking van de Guldensporenslag	2014	Opening museum Texture
1956	Opening van stedelijk museum op de Broelkaai	2015	De Grote Verleiding: regionale culturele samenwerking rond de Leie
1962	Eerste verkeersvrije winkelstraat	2017	Kortrijk wordt lid van het UNESCO Creative Cities Network
1965	Opstart KULAK	2018	Eerste Triënnale Kortrijk hedendaagse beeldende kunst
1966	Start bouw expohallen	2023	Opening belevingsmuseum Kortrijk 1302 in de Onze-Lieve-Vrouwekerk
1968	Eerste Biënnale Interieur	2024	Start renovatie Schouwburg
1970	Eerste steenlegging Conservatorium Kortrijk	2025	Opening museum Abby
1974	Eerste editie van de Sinksenfeesten Opening Ontmoetingscentrum Marke		

